

iBulletin

n f o r m a č n í

Zvláštní vydání 2005

ŘEČ TĚLA, ŘEČ SLOV, ŘEČ MLČENÍ...

TRADIČNÍ JAPONSKÉ SVÁTKY A OSLAVY

**ORGANIZACE
ZABÝVAJÍCÍ SE JAPONSKEM**

Velvyslanectví Japonska v České republice
Praha 1, Malá Strana, Maltézské náměstí 6

2005 ROK MEZILIDSKÝCH VZTAHŮ MEZI EU A JAPONSKEM

CO TO JE

„2005 Rok mezilidských vztahů mezi EU a Japonskem“?

Na oficiálním jednání nejvyšších představitelů EU a Japonska v roce 2002 bylo rozhodnuto, že rok 2005 bude „Rokem mezilidských vztahů mezi EU a Japonskem“. Vzájemné vztahy mezi Evropou a Japonskem mají dlouhodobou tradici a různou měrou vzájemně ovlivňují jednotlivé oblasti jako politiku, ekonomii, kulturu a další.

V rámci projektu „2005 Rok mezilidských vztahů mezi EU a Japonskem“ se uskuteční na území Japonska a členských států EU mnoho různorodých akcí, které, jak doufáme, přispějí k rozvoji vzájemných styků.

CO A KÝM MŮŽE BÝT POŘÁDÁNO

Koncepcí projektu „2005 Rok mezilidských vztahů mezi EU a Japonskem“ je podpora vzájemných styků mezi lidmi. Zamýšlené akce mají na základě lidských setkání a výměn přispět k rozvoji vzájemného porozumění a vzájemných styků mezi obyvateli EU a Japonska.

Hlavní roli v projektu máte vy všichni! Akce, které budete pořádat v různých oblastech politiky, ekonomie, vzdělávání, technologie, kultury, společnosti, sportu atd., a které budou splňovat Směrnice projektu „2005 Rok mezilidských vztahů mezi EU a Japonskem“, budou umístěny na internetových stránkách v kalendáři akcí. Budete také oprávněni používat na Vámi organizované akci logo projektu.

CÍL PROJEKTU

Hlavním cílem projektu „Rok mezilidských vztahů mezi EU a Japonskem“ je rozvíjet vzájemné výměny, styky a porozumění mezi obyvateli Japonska a Evropské Unie.

Projekt povzbudí a podpoří vzájemnou kulturní výměnu a styky obyvatel, s důrazem na obvyklé lidi, stejně jako akce konané za účelem lepšího vzájemného porozumění mezi evropskou a japonskou společností a kulturou.

Projekt se také bude snažit o demystifikaci Evropy pro Japonce a Japonska pro Evropany. Pokusí se čelit současným stereotypním a zastaralým představám a ukázat skutečný obraz života v jednotlivých kulturách.

Chceme, aby se na projekt nenahlíželo jako na jednorázovou akci, ale aby působnost propagace vzájemné výměny měla dlouhodobější charakter.

KONTAKT

Dotazy na 2005 Rok mezilidských vztahů mezi EU a Japonskem Vám zodpoví:

Kancelář přípravného výboru Roku mezilidských vztahů mezi EU a Japonskem v České republice (nachází se v prostorách Japonského informačního a kulturního centra)

Tel.: 257 328 937

E-mail: nippon@telecom.cz

www.cz.emb-japan.go.jp/koryu2005/cz/koryu2005_cz.html

SOUTĚŽ O VYTVOŘENÍ OFICIÁLNÍHO PLAKÁTU PRO „2005 ROK MEZILIDSKÝCH VZTAHŮ MEZI EU A JAPONSKEM V ČR“

V říjnu 2004 se uskutečnila soutěž o vytvoření plakátu pro „2005 Rok mezilidských vztahů mezi EU a Japonskem v ČR“. Soutěž uspořádal přípravný výbor 2005 Rok mezilidských vztahů mezi ČR a Japonskem v ČR ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a sportu ČR. Soutěže se zúčastnili studenti základních uměleckých škol v ČR a Japonské školy v Praze. Jako vítězný byl vybrán návrh Zuzany Bogoczové (18) ze Základní umělecké školy v Karviné-Mizerově, který se stal oficiálním plakátem „2005 Rok mezilidských vztahů mezi EU a Japonskem v ČR“. Oceněny byly i další plakáty. Cenu za nejlepší návrh obdržela Kateřina Škarková (17) ze Základní umělecké školy v Novém Jičíně (návrh je použit na titulní straně Bulletinu), cenu za nejlepší provedení získala Janina Sabelová (14) ze Základní umělecké školy v Karviné-Mizerově a Zvláštní cenu dostali za skupinovou práci žáci 1. třídy Japonské školy v Praze.

Vítězný návrh Zuzany Bogoczové

Na návrhy plakátů všech účastníků soutěže se můžete podívat na internetových stránkách Velvyslanectví Japonska v ČR na adrese: http://www.cz.emb-japan.go.jp/koryu2005/cz/koryu2005_cz1.html

ŘEČ TĚLA ŘEČ SLOV ŘEČ MLČENÍ...

Formy verbální, tedy slovní komunikace, jsou neoddělitelně spojeny s projevy komunikace nonverbální – gesty, výrazem obličeje, postojem, držení těla, celkovým chováním. U některých národů více, u jiných méně. Verbální forma je na nonverbální bezprostředně závislá, takže je zapotřebí vždy vnímat celou situaci ve všech souvislostech. Řečové návyky jsou ovlivněny celkovým historickým (hospodářským, kulturním i materiálním) vývojem daného národa a každý národ si za dlouhá staletí své existence vytváří ustálené normy společenského chování a zdvořilosti, které se mohou výrazně lišit od zvyklostí v ostatních zemích.

Odlišnosti verbální a nonverbální komunikace a stupeň jejich vzájemného propojení se nejvýrazněji projevují při porovnání jazyků, které si jsou svou stavbou a kulturním prostředím co nejvíce vzdáleny, v situacích běžného života, každodenních dialogů. A právě japonština a čeština jsou z tohoto pohledu ideálním příkladem.

Vezměme si ten nejjednodušší příklad – otázku obsahující zápor. „Není to vaše kniha?“ „Nevadí vám, když otevřu okno?“ V češtině na takové otázky obvykle odpovíme: „Ne, není.“, „Ne, nevadí.“. Obdobně tomu bude i v angličtině, němčině, ruštině nebo francouzštině. Japonec však na stejné otázky odpoví: „Ano, není.“, „Ano, nevadí.“. Když se seznamujeme s cizím jazykem, obvykle začínáme právě od slov „ano“ a „ne“, tedy těch nejběžnějších a zdánlivě i nejjednodušších. Ale opravdu jen zdánlivě.

Když Japonce na otázku „Nedáte si něco k pití?“ odpoví „Ne.“, neguje tím obsah otázky, takže jeho odpověď vlastně znamená „Samozřejmě, dám.“. Když ale na stejnou otázku Čech odpoví „Ne.“, jeho odpověď se nevztahuje k obsahu otázky, ale k tomu, co sám udělá – svou odpovědí tedy říká, že pít nebude.

Takže pozor, aby váš rozhovor v japonštině se slečnou v recepci tokijského hotelu nedopadl následovně:

„**Nikdo mi dneska nevolal?**“

„**Ano.**“

„**A kdo?**“

„**Nikdo.**“

Pro řečovou komunikaci v japonštině je pro Japonce vždy v centru všeho dění ta osoba, se kterou hovoří. Celá stavba jeho vět i gest je plně podřízena tomu, aby jeho odpověď v maximálně možné míře odpovídala dotazu jeho společníka a aby při tom vůči společníkovi projevil co největší pozornost a uctivost.

Z toho plyne neobvyklé množství a různorodost zdvořilostních výrazů, které představují neuvěřitelně bohatý arzenál

gramatických prostředků a širokou specifickou slovní zásobu. Celý tento systém je natolik složitý, že v něm tápou nejen méně vzdělaní Japonci, ale často i profesionální moderátoři v japonském rozhlasu a televizi. A co teprve chudák cizinec, který se do tajů zdvořilostních forem japonského jazyka teprve pokouší proniknout! Vždyť v japonštině existuje kolem padesáti forem oslovení, kolem padesáti nejrůznějších pozdravů, více než čtyřicet výrazů pro loučení, několik desítek děkovných výrazů a více než dvacet výrazů pro omluvu.

Japonština umožňuje stavbu jazykových výroků přizpůsobit okamžité situaci podle výrazu tváře a bezprostředních reakcí společníka, protože kladný nebo záporný smysl jeho výroku a stupeň její naléhavosti a zdvořilosti je vysloven až v úplném závěru celé věty. Může se tak stát, že Japonce při pohledu na rostoucí nesouhlas zračící se ve tváři osoby, se kterou hovoří, nakonec vysloví vlastně pravý opak toho, co chtěl říci původně.

Příkladem vztahu ke společníkovi je také snaha Japonce vyhýbat se zmínce o kauzální souvislosti dvou jevů nebo událostí, obzvláště když se jedná o něco, co on sám udělal nebo neudělal. Japonce proto nikdy neřekne: „Přišel jsem pozdě, protože autobus se porouchal“ (Basu-ga košó-šimašita kara čikoku-šimašita). Ne, tím by se příliš přímočaře zbavoval své osobní odpovědnosti a svaloval vinu na dopravu. Japonce na přímou spojitost mezi havárií a svým pozdním příchodem poukazovat nebude a spíše se vyjádří, jako by se jednalo o dvě paralelní události, které na sobě téměř nezávisely: „Autobus se porouchal, přišel jsem pozdě“ (Basu-ga košó-šite, čikoku-šimašita).

Vyjádřování v náznamech

Celá japonská verbální komunikace je postavena na snaze vyhýbat se jednoznačným výrazům, jednoznačným a jasným tvrzením

a závěrům. Japonci přitom obecně dávají přednost spíše nonverbální komunikaci, s důrazem na tzv. „omowaseburi“ – významy, které vznikají za hranicemi samotného slovního výroku, odstíny, dojmy, skryté významy, nevyřčené signály.

To všechno může cizincům značně zkomplikovat pochopení skutečného smyslu toho, co je řečeno nebo napsáno. Když v létě roku 1945 japonská vláda vyjádřila své stanovisko k Postupimské deklaraci, použila sloveso „mokusacu-suru“, které se píše dvěma znaky – „mlčení“ a „zabití“. Přeložit toto slovo přesně do češtiny je samozřejmě obtížné, ale zřejmě nejbližší co do významu by byl výraz „přejít v tichosti“, „nechat bez povšimnutí“. V oficiálních kruzích spojenců se však tomuto slovesu dostalo anglického překladu „ignore“ („ignorovat“ nebo dokonce „odmítnout“), čímž daný výraz nabyl zcela odlišného odstínu. Někteří japonští historikové jsou toho názoru, že kdyby byl tento výraz pochopen tak, jak jej chápala japonská strana, a odpovídajícím způsobem přeložen – například slovy „give it the silent treatment“ (přejít mlčením), dalo se předjet závažnému nedorozumění mezi oběma stranami. Ponechme taková hodnocení historikům, avšak je pravdou, že z pohledu cizinců už nejasné a nejednoznačné formulace, tendence Japonců neříkat úplně všechno a jejich opora na konkrétní kontext napáchaly v historii mnoho škod.

Japonce se při vyjadřování svého názoru formou nejrůznějších náznaků a vyslovování různých pochybností typu „nebude to snad tak, že...“ (de wa nai dešó...), obsahujících i více záporů za sebou, snaží nevnucovat svůj vlastní názor jako cosi jednoznačné a jasné, ale dává svému partnerovi možnost pocítit z kontextu skutečný smysl řečeného a učinit si tak vlastní závěr. Vrstvení záporů za sebou v jedné větě je pro japonštinu typické. Pro Japonce je prostě slovo „souhlasím“ příliš přímočaře a jednoduché, proto řekne spíše „to neznamená, že by nebylo, že bych

nesouhlasil“ (fusansei de nai to iu koto de mo naku wa nai). A než by řekl „ne“, raději použije některý z neurčitých výrazů typu „budu o tom uvažovat“, „uvidím, co se s tím dá udělat“, „abych řekl pravdu, bude to poněkud obtížné“ apod. Pokud uslyšíte takovou odpověď, počítejte s tím, že se vám nejspíše dostalo odmítnutí.

Úsměv na tváři, pláč v duši

Při rozhovoru s vámi bude Japonec neustále přikyvovat, případně i hlasitě přizvukovat. Bylo by omylem domnívat se, že tak vyjadřuje svůj souhlas s tím, co říkáte. Prostě jen dává najevo, že vás pozorně sleduje a poslouchá. Mimo chodem, mnozí Japonci se tohoto zvyku nedokážou zbavit ani při telefonování, takže nejednou uvidíte Japonce, jak se sluchátkem telefonního automatu nebo mobilem u ucha horečně přikyvuje a ještě přitom vydává ze sebe jako kulomet souhlasné „hai, hai, hai...“. Je to opravdu natolik zakořeněný návyk, že i televizní režiséři musejí nezkušené účastníky televizních besed nejprve odnaučit toto přikyvování, protože při větším počtu účastníků takové besedy vypadá velice směšně, když všichni nepřetržitě přikyvují.

Japonci nejsou vyklíetevně dávat najevo bezmoc, hněv, neschopnost něco udělat, ale také smutek, žal, bolest. Navenek proto bezmoc nebo své city skrývají za úsměv, který připomíná masku herce divadla nó. Japonsky se tomu říká „úsměv na tváři, pláč v duši“ (kao-de waratte, kokoro de naku). V povídce Rjunosukeho Akutagawy „Kapesník“ je popsána scéna, kdy matka, jejíž syn právě zemřel, hovoří s jeho profesorem. Žena se usmívá, i když pod stolem v rukou křečovitě svírá kapesník a uvnitř nevyslovně trpí. Nebo si představte situaci, kdy vám uklízečka s úsměvem oznamuje, že rozbila vaši nejoblíbenější vázu...

Dokonce i radost, například ze setkání, Japonci obvykle vyjadřují zdrženlivě, spíše jen úsměvem a očima, aby neuváděli jiné osoby do rozpaků. Výsledkem pak je, že cizinci jsou pak v rozpacích vlastně nepřetržitě, protože nikdy s jistotou nevědí, zda se Japonec usmívá proto, že zuří, trpí, raduje se nebo prostě neví, co má dělat. A hlavně – cizinci nevědí s jistotou, zda jim Japonec vůbec porozuměl.

Japonci mají k dispozici bezpočet non-verbálních signálů, kterými dokážou dokončit nedokončenou větu, nevyslovenou myšlenku. Avšak to, co Japonce při jejich „mlčenlivé“ komunikaci svým způsobem spojuje, činí naopak problémy, jakmile se jedním z účastníků rozhovoru stane cizinec. Dobrosrdečný úsměv pro Američana znamená, že přátelsky vycení zuby a kolem přivřených očí rozevře veselé vějířky vrásek. Co si ale má pomyslet o strnulém úsměvu, který mu může připadat umělý nebo dokonce neupřímný.

Jsou však i situace, kdy dokonce i japonskému muži je pláč dovolen, nebo se dokonce předpokládá. Takovým projevům emocí se říká „mužský pláč“ (otokonaki). S pro nás až překvapivě srdceryvnými scénami a proudy mužských slz se můžeme setkat v řadě japonských filmů – například v okamžiku přiznání, často přiznání ke spáchání zločinu – což u českého diváka, který není zvyklý na podobné citové projevy, může vyvolat nepříjemné pocity a dokonce i smích, mimochodem smích podobný reakci Japonce, neboť takovým smíchem český divák vlastně také zakrývá své rozpaky. Také „soucitný pláč“ (morainaki) je u Japonců přípustný, neboť je spíše než projevem lidské slabosti vyjádřením soucitu s někým druhým. Když uvidíte Japonce v potoku slz, nemusí to nezbytně znamenat, že je nešťastný. Naopak, může se jednat o projev velké radosti nebo štěstí, například když jeho baseballový tým právě vyhrál důležitý zápas. Takovému pláči se říká „radostný pláč“ (urešinaki).

Vnímání přírody

Se zvláštním vztahem Japonce k tomu, ským hovoří, se pojí i jeho zvláštní vztah k přírodě – pocit propojení, slinutí s přírodou. Rozjímání v přírodě, pozorování přírody v jejích nekonečných proměnách, umění žít ve shodě s okolním prostředím – to všechno Japonci dokážou v životě i v umění. A odraz toho všeho lze nalézt i v japonském jazyce. Nejznámější a velice populární japonské slovníky se nazývají „Moře slov“ (Genkai) nebo „Velké moře slov“ (Daigenkai), „Les slov“ (Džirin) či „Zahrada slov“ (Džien). Jednotlivé pokoje v hotelích nesou názvy květin, stromů, ptáků apod. Japonština je mimořádně bohatá na onomatopoeie, zvukomalebná slova odposlouchaná přímo od přírody – například „sara-sara“ pro šumění trávy, „gó-gó“ pro hromobití, „bjú-bjú“ pro svištění větru, „pota-pota“ pro kapání, „bara-bara“ pro něco, co dopadá s rachotem, a naopak „fuwa-fuwa“ pro něco, co je měkké, jemné a nadýchané jako mořská pěna.

Cizince překvapí u Japonců také specifické vnímání prostoru a pohybu. Když my řekneme „skok do dálky“, Japonec řekne „skok do šířky“ (habatobi). Když my řekneme, že tramvaj přijíždí, Japonec řekne „tramvaj přijela“ (denša-ga kita) – té krátce vzdálenosti, která tramvaji ještě zbývá do zastávky, už nevěnuje pozornost.

Skloněná, smířená póza

V japonském jazyce existuje výraz „teišisei“, který lze přeložit jako „skloněná, smířená póza“. Tento výraz charakterizuje ještě jeden rys japonské kultury, který ovlivňuje i každodenní chování Japonců. Dlouhodobá izolovanost Japonska a více než tisícileté trvání feudálních vztahů, jejichž přežitky přetrvávají dodnes, a zvyk sedět na zemi (na tatami) naučily Japonce skloněné póze. Pro Japonce je proto nepřírozené při pozdravu vstávat od stolu, jak je tomu zvykem u nás. Sedící člověk se nachází níže, než stojící příchozí, takže podle japonského chápání je vůči příchozímu v uctivější pozici. V místnostech zařízených v japonském stylu jsou dekorativní předměty – vázy s ikebanou, svítky kakemono a jiné ozdoby – umístěny ve výši očí sedícího člověka. S tím souvisí ještě jedna, pro nás poněkud nezvyklá pozice – i dnes nezřídka uvidíte například na nádraží na nástupišti Japonce starší generace, jak čekají sedíce „na bobku“. Je to pozice uvolnění, rozmyšlení, přípravy k čemu. Pro Japonce je přirozená a pohodlná. Typické pro Japonce také je, že když chrání malé dítě před nějakým nebezpečím, obvykle si instinktivně sedne do dřepu, zakryje dítě svým tělem a otočí se zády ke zdroji nebezpečí.

Skutečnost, že Japonec ve snaze dát najevo, že pozorně poslouchá, stojí nebo sedí v až nepřírozeně napjaté, strnulé pozici, může na cizince působit, jako by jeho japonský partner byl „ve střehu“, číhající na jeho slabé místo, aby zaútočil.

Při rozhovoru se Japonec vyhýbá pohledu přímo do očí osoby, se kterou hovoří. I to je považováno za důsledek feudální minulosti, kdy poddaní nesměli na svého vládce ani jen pohlédnout. Nám může připadat legrační, když zamilovaná dvojice sedí v restauraci proti sobě se skloněnými hlavami a ani na sebe nepohlédne, ale v japonském chápání slušnosti je to naprosto samozřejmé. Někteří japonští lingvisté jsou toho názoru, že při rozhovoru Japoncům pomáhá například umění ikebany – besedující se kochají pohledem na květiny a přitom spolu uvolněně hovoří, aniž by si museli pohlédnout do očí.

K řadě nedorozumění může dojít také za stolem během jídla. Před vámi se objeví spousta maličkých talířků s nejrůznějšími pochoutkami, ale nikdo vás už nebude nutit, abyste si nabídli. Japonec prostě předpokládá, že si vezmete to, na co máte sami chuť. A nezapomeňte, že nezbytným signálem pro hostitele, případně ženu sedící vedle vás, že chcete dolít, je pozvednutí prázdného poháru! Hostitel s lahví nebo konvicí v ruce čeká, zda zvednete svoji sklenici či pohárek, a když se nedočká, usoudí, že pít už nechcete. Do poháru stojícího na stole se nalévá jen při pohřební hostině – a jedná se o pohár určený nebožtíkovi.

Rozdíly v gestikulaci

Japonci obecně gestikulují poměrně málo, určitě mnohem méně než jiné národy. I to je projevem jejich sebekontroly a zdrženlivosti. Bohatě jsou gesta obsažena především v tradičním japonském tanci, klidném, pomalém, bez vzdušných piruet a prudkých otoček. Gestem a vějířem se vyjadřuje celá škála citů – v japonském klasickém tanci lze napočítat kolem dvou set různých gest. S některými z těchto gest se můžeme setkat i v každodenní komunikaci. Je jím například hodně rozšířený zvyk Japonců zakrývat si dlaní ústa, když se smějí. Určitá gesta klasického tance využívají jako tajný prostředek dorozumívání gejši nebo dokonce maktéri na finanční burze.

Některá japonská gesta jsou spojena s tradičními pohyby při bohoslužbách. Při modlitbách v šintoistických svatyních se například k přilákání pozornosti božstev používá tleskání dlaněmi – „kašiwade“. Odtud pochází zvyk „tedžime“, tedy zatleskání na závěr úspěšného banketu, recepce nebo jiné slavnostní události. Všichni přitom společně desetkrát zatleskají v rytmu 3-3-3-1 (tzv. „ippondžime“). Někdy se takové desetinásobné zatleskání zopakuje celkem třikrát, pak se nazývá „sambondžime“.

Samostatnou kapitolou jsou gesta, kterými ve zkratce vyjadřujeme něco, co bychom jinak museli opsat slovy. Kolik jen nedorozumění, zábavných i méně zábavných, může vzniknout z nepochopení takových gest při komunikaci mezi cizincem a Japoncem!

Tak například, když dáte po opulentní hostině u japonských přátel známým pohybem rozvěřenou dlaní u krku najevo, že jste sytý a víc toho sníst už nemůžete, Japonce se může vyděsit, protože obdobné gesto pro něho znamená pouze uříznutí hlavy nebo v lepším případě propuštění ze zaměstnání. Japonce stav sytosti vyjádří spíše obdobným pohybem nad hlavou, aby ukázal, že už jste ho pohostili až „nad střechu“.

Když Američan spojí palec a ukazováček do kroužku, aby ukázal, že všechno je OK, pro Japonce, zejména starší generace, to znamená, že chce peníze, protože takové gesto pro něho představuje minci, peníze.

Když se chce Japonce s někým napít, naznačí, jako by mezi palcem a ukazováčkem držel malíčkou číšku na sake a ruku zvedne k ústům. Ale když ukážete malíček, abyste dal najevo, že už chcete nalít jen malíčko (co se za nehet vejde), Japonce to pochopí nesprávně, protože pro něho vztyčený malíček znamená vždy „ženu“, „ženskou“. Naopak, když zaťatou pěstí se vztyčeným palcem ukážete, že je někdo opravdu dobrý, uvedete především Japonky do rozpaků, protože pro ně takové gesto znamená „muž“, „chlap“.

A když Japonce vztyčí u hlavy oba ukazováčky jako čertí rohy, neznamená to, že by vás chtěl postrašit, ale sděluje vám, že má

zlého šéfa nebo že jeho manželka je pěkná semetrika.

Když Japonce volá někoho k sobě, mává dlaní před sebou nahoru a dolů – jako my, když někomu máváme na rozloučenou. A naše mávání na přivítanou zleva doprava, zprava doleva dlaní otevřenou směrem k přichozícímu naopak pro Japonce znamená mávání na rozloučenou.

Když my řekneme „já“, ukážeme na svoji hrud, kdežto Japonce přiloží ukazováček ke svému nosu.

Zadumaný Evropan přiloží dlaně k čelu, ale zadumaný Japonce zkříží ruce na prsou.

Když Japonce ukazuje směr („tudy prosím“), natáhne ruku v daném směru dlaní otevřenou nahoru, což může někomu připomínat nataženou ruku žebračka.

Když chceme naznačit, že se někdo zbláznil, začneme kroužit ukazováčkem po spánku. Japonce ale ve stejné situaci přiloží ke spánku zaťatou pěst a prudce ji rozevře.

A když Japonce přiloží sevřenou pěst před nos, ukazuje, že je někdo jako dlouhonosý lesní skřet tengu – stejně zlý, tupý a mstivý.

Když Japonce zkříží natažené ukazováčky, případně pokračuje krátkými údery ukazováčků o sebe, chce tím říci, že se dva hádají – že jsou „na nože“.

Japonce počítá tak, že na roztažené dlaní postupně, počínaje palcem, zavírá prsty do dlaně. Palec přiklopený k dlaní znamená „jeden“, zaťatá pěst znamená „pět“.

Pro cizince je nezvyklý i způsob, jakým Japonci tleskají – nikoliv jako my dlaněmi po diagonále přes sebe, ale dlaněmi vypjatými směrem nahoru, jako při modlení nebo jako když u nás tleskají malé děti.

A když se Japonce snaží projít přímo před někým nebo proklouznout mezi dvěma osobami, jde s mírně skloněnou hlavou a zpola nataženou rukou s malíkovou hranou rozvěřených dlaní směrem dolů – asi jako když my podáváme ruku při pozdravu.

Nástrahy při setkání s Japoncem

Japonci si při pozdravu ruce nepodávají, neobjímají se a nelíbají se na tváře. Prostě se při přivítání nedotýkají, protože to považují za nehygienické, a navíc dodržují zásadu, že každý člověk má právo na nedotknutelný prostor kolem sebe, do kterého není jiným dovoleno vstupovat. Tato vzdálenost mezi osobami, které spolu hovoří, představuje navíc veličinu proměnnou – v závislosti na

stupni známosti, pohlaví, služebním postavením, věku a celkovém kontextu vzájemného styku. Určitým regulátorem této vzdálenosti je použití v řeči konkrétní úrovně již zmíněných zdvořilostních výrazů, což Japonci signalizuje optimální vzdálenost od partnera.

Namísto potřásání rukou se Japonci při přivítání uklánějí, přičemž hloubka úklonu a způsob držení těla závisí na postavení jedince ve složité společenské hierarchii. Cizincům se proto doporučuje lehce se uklonit hlavou. Japonce považuje za slušné převzít dárek do obou rukou a uctivě se uklonit, kdežto cizinec to může považovat za projev lačnosti.

Dobrá, dejme tomu, že cizinec tuto odlišnost při přivítání zná a chápe. To však ještě neznamená, že se vyhne problémům. I mnoho Japonců, zejména těch vzdělanějších a mladších, totiž ví, že Evropané si při setkání navzájem podávají ruce. A teď si představte ty nejrůznější situace, ke kterým při setkání cizince s Japoncem může dojít:

- V ideálním případě se oba ukloní nebo si navzájem podají ruce.
- Ale často se stane, že Japonce se ukloní, zatímco cizinec napřáhne ruku ke stisku.
- Nebo Japonská znalý cizinec projeví vstřícnost a ukloní se, avšak světa znalý Japonce projeví vstřícnost, a proto napřáhne ruku ke stisku.
- A nyní komplikovanější situace. Japonce se ukloní a cizinec napřáhne ruku ke stisku. •Následně oba, ve snaze vyjít partnerovi vstříc, udělají pravý opak. A taková situace se může několikrát opakovat, takže oba stojí proti sobě a střídavě se uklánějí a natahují ruku, což je pro náhodného diváka docela zábavné.
- Anebo jiná situace. Každý si zapamatuje, co učinil ten druhý při setkání, a ve snaze vyjít partnerovi vstříc, při rozloučení udělá to, co druhý učinil při setkání. A zase je to špatně!
- Navíc nelze vyloučit, že si Japonce může to, že mu nebyla podána ruka, vyložit různě – buď jako úctu cizince k japonským tradicím, nebo naopak jako neúctu k němu samému.

Cizinec se naopak může u Japonců, kteří nejsou na podávání rukou ještě příliš zvyklí, setkat se stiskem v češtině výstižně nazývaným „lekla ryba“.

Právě na posledním příkladu nejrůznějších možných nedorozumění při vzájemném přivítání lze názorně demonstrovat, kolik odstínů, nástrah a odlišností lze nalézt ve vzájemné komunikaci mezi Japoncem a cizincem, přestože obě strany jsou vedeny těmi nejlepšími úmysly. Co tedy říci závěrem? Projevy verbální a nonverbální komunikace se mohou v jednotlivostech lišit, ale tam, kde je vůle a zájem se vzájemně pochopit, lidé se mezi sebou vždy dokážou domluvit, nehledě na geografickou vzdálenost a odlišné kulturně-historické zázemí.

únor 2005 © Jan Levora

TRADIČNÍ JAPONSKÉ SVÁTKY A JINÉ SLAVNOSTNÍ UDÁLOSTI

SVÁTKY NOVOROZEŇAT

帯祝い (Obi iwai, Čakutaišiki)

Svátek, při kterém se těhotné matce uváže pod břicho japonský pás obi. (Správně se nazývá iwata obi.) Slaví se v pátém měsíci těhotenství ve dni „psa“ podle čínského kalendáře. Psi obvykle rodí svá mláďata snadno a v hojném počtu, proto se pás obi podvazuje právě v tento den.

お七夜 (Oshichiya)

Sedmou noc po narození dítěte se sejde rodina a příbuzenstvo k veliké hostině, kde nesmí chybět rýže s červenými boby (sekihan), symbol síly a zdraví. Podle japonského právního systému rodiče musí dát svému dítěti jméno do 14 dnů. Japonci obvykle oznamují jméno svého dítěte právě při „Sedmé noci“. Rodinný oltář pak zdobí drahocenný papír se jménem a datem narození dítěte a pupeční šňůra, která spojovala matku a dítě.

お宮参り (Omijamairi)

Rodiče navštíví s dítětem svatyni zhruba měsíc po jeho narození. U chlapců je to po 30 dnech, u dívek po 32 dnech. Ve svatyni obdrží od šintoistického kněze „talisman“ (omamori) se jménem ochranného božstva, které patří k oblasti, kde se dítě narodilo.

お食始め (Okuidzome)

Slavnost, kdy miminko poprvé dostane do pusy trochu rýže. Japonci věří, že pokud ji sní hned napoprvé bez potíží, nebude mít po celý život žádný problém s jídlem. Slavnost se koná obvykle sto dní po narození, kdy už není třeba dítě jen kojít.

初誕生 (Hacutandzō)

Oslava prvních narozenin. Děťátku se připevní na záda šátek s rýžovými koláčky a pak se postaví na nohy. Rodiče se modlí za to, aby tak jako dnes neměl nikdy starost o jídlo. Rýžové koláčky mají pro Japonce velmi symbolický význam. Japonci kladou důraz na všechno, co se odehrává v životě poprvé a věří, že se přání splní. Proto se při této příležitosti také modlí, aby z miminka vyrostl zdravý a silný člověk.

SLAVNOSTI DĚTÍ

七五三 (Shichi-Go-San)

Slaví se každoročně 15. listopadu. 7 (šiči) – 5 (go) – 3 (san) znamená věk dítěte. Od doby Muromači do doby Edo se dětem do tří let pravidelně holila hlava. Od oslavy třetích narozenin se jim nechávaly narůst vlasy tzv. kamioki. V pátém roce života chlapci poprvé oblékali hakamu (dlouhá kalhotová sukně), tzv. hakamagi a sedmileté holčičky pás obi tzv. obihodoki.

Úmrtnost dětí bývala velmi vysoká, a proto návštěvy svatyní a modlitby za zdraví dětí jsou i dnes poměrně časté.

御入学 (Nijūgaku, Njūen)

V minulosti se japonské děti začínaly učit různým dovednostem v šestém dni šestého měsíce v šestém roce. Japonci věřili, že u dítěte se systematická paměť rozvíjí až v tomto věku. V dnešním Japonsku je proto školní docházka povinná od šesti let. Školní rok, na rozdíl od České republiky, začíná v dubnu.

成人式 (Seidzinsiiki)

Japonci se stávají plnoletými ve dvacátém roce života. V Číně se tato slavnost traduje již od roku 200 př. n. l. a Japonci převzali tento zvyk od nich. Původně se nazývala „slavnost změny účesu“ (genpukušiki). Chlapci se považovali za dospělé mezi 13 a 15 rokem, dívky mezi 12 a 16 rokem. Průměrný věk Japonců byl nižší a věk odpovídající plnoletosti se lišil podle oblastí. Od doby Meidži se tato slavnost koná pravidelně 15. ledna.

ZPROSTŘEDKOVANÁ SVATBA, SVATBA Z LÁSKY, MANŽELSTVÍ

お見合い (Omiai)

Vznikla v době, kdy se šlechta ani bohatí obchodníci nemohli ženit a vdávat dle vlastní vůle, kdy sňatek hrál velikou roli pro spojení dvou rodů a zvýšení prestiže. Omiai existuje i dnes. Dnešní styl omiai se traduje od doby Edo, kdy dva budoucí manželé seznámí prostředník (nakódo), většinou známý obou rodin, nadřízený apod. Pokud si partneři padnou do oka, několikrát se sejdou a může být svatba. Pokud se jednomu partner nelíbí, po krátké době setkání ukončí a rozejdou se. Může se stát, že někdo absolvuje i deset takovýchto setkání, než se sňatek uskuteční. V současnosti však již převládají sňatky z lásky.

結納 (Juinó)

Pokud se snoubenci rozhodnou pro společný život, mohou přijít na řadu zasnuby, které nejsou povinné k oficiálnímu uzavření manželství. Tradiční zasnuby se uskutečňují především za přítomnosti obou rodin. Zasnuby mají dva významy. Za prvé jsou příslibem nadcházejícího manželství a za druhé ženich přichází do ženina domu, aby poděkoval jejím rodičům za láskyplnou a obětavou výchovu dcery. Ta se totiž po svatbě stává součástí mužova domu. Jui znamená svazek, sjednocení, nó znamená přinést, předat. Muž přináší do domu budoucí nevěsty devět darů – seznam darů sepsaný na drahém papíře, ušně mořskou (awabi) neboli mořského měkkýše zabaleného do papíru nagonši a sépiovou kost (surume). Awabi i surume vyjadřují štěstí a dlouhý život. Dále přináší mořskou řasu (konbu), dva bílé vějíře (suehiro) a bílou šňůrku (tomoširaga). Konbu je znakem plodnosti, suehiro vyjadřuje prosperitu a bohatství, tomoširaga symbolizuje bílé vlasy a touhu sdílet spolu život až do smrti. Uzený tuňák (katsuo-buši) reprezentuje sílu muže. Znak katsuo doslova znamená „muž, který vítězí“. Poslední dva dary jsou rýžové sake (janagidaru) doslova „ať mnoho štěstí přichází do domu“ a peněžní hotovost (kinpó), kterou muž předává ženě. Žena pak muži vrací poměrnou částku, která se rovná jedné desetině. Zatímco se tradiční zasnuby konaly v honosných altánech, dnešní průběh zasnub zajišťují hotely nebo se konají v domácním prostředí. Nezřídka se stává, že počet darů se zúží pouze na peněžní hotovost. Od konce druhé světové války si mladí lidé vyměňují prstýnky.

結婚式 (Kekkonšiki)

Svatby můžeme rozdělit na tradiční a moderní. Tradiční, jaké známe dnes, dostaly podobu v éře Meidži. Den svatby se pečlivě vybíral, aby se vyloučily nepříznivé dny. Za nejšťastnější se považoval „taian“ (velké bezpečí) nebo „tomobiki“ (přitahující přátele). Tradiční svatební obřady začínaly už den před vlastní svatbou, kdy se nevěsta modlila v rodinné svatyni nebo chrámu a uspořádala hostinu na rozloučenou s rodiči a sousedy. Svatební obřad se konal většinou v domě ženicha. Nevěsta odjížděla z rodného domu oblečená v bílém. Bílá je symbolem smrti – pro ni to znamenalo zpretrhání všech pout k rodičům. V domě ženicha se však objevila v pestrém kimonu s dlouhými rukávy (furisode) a s příkrývkou hlavy cunokakuši, která měla skrývat „rohy žárlivosti“. Ženich si obléká kimono s rodovými znaky (kamon).

V poslední době jsou však stále více populární svatby v západním stylu. Často mívají snoubenci svatbu šintoistickou i křesťanskou. Spíše než doma se slaví v hotelech, restauracích nebo speciálních svatebních síních, které mají postavenou i svou kapli a zajišťují vše potřebné. Po obřadu je svatební hostina (hiróen), na níž se pronášejí oficiální proslovy.

POHŘEB

お葬式 (Osóšiki)

Asi 90% pohřbů se v Japonsku koná podle buddhistických rituálů. Zesnulý je oblečen do bílého oděvu. Na polštář se mu položí různé předměty (makurakazari). Jedním z nich je vařená rýže, která se upraví do tvaru vysoké hory a do ní se zabodnou hůlky. Proto nikdy neuvidíte Japonce při jídle zabodávat hůlky do jídla. V podvečer začíná pietní doba ocúja, při níž buddhistický mnich recituje sůtry a dá zesnulému posmrtné buddhistické jméno. Příbuzní pálí velmi drahé vonné dřevo (osókó). Chtějí tím zemřelému poděkovat za vše dobré, co spolu prožili a modlí se za jeho snadnou cestu do ráje.

Při posledním rozloučení (kokubecušiki) se všichni shromáždí v domě smutku, do rakve se vloží květiny a zatluče se víko (owakare no gi). Nesmí se konat ve dni tomoiki.

Po kremaci pozůstalí vybírají hůlkami kosti a předávají je nejbližšímu pozůstalému, který je ukládá do urny (kocucubo). Poté se koná hostina (šódžin otoši).

Sedmý den (šonanoka) se pozůstalí shromáždí v domě zemřelého a u rodinného oltáře, kde je až do pohřbu umístěna urna, se konají obřady. Tehdy se většinou urna pohřbívá. Rodina by se měla scházet každý sedmý den po sedm týdnů, což se už většinou nedodržuje. Po 49 dnech (šidžúkuniči), podle japonské tradice přestává duše zemřelého bloudit po tomto světě a odebírá se na onen svět.

Poraďá se hostina, která se opakuje po sto dnech (hjakkaniči), po roce (iššúki), po třech letech (sankaiki), po sedmi letech (nanaikaiki), po 13 letech (džúsankaiki), po 17 letech (džúnanakaiki) a nakonec po 33 letech (sandžúsankaiki). Po uplynutí této doby se předpokládá, že zemřelý došel naplnění na onom světě.

ORGANIZACE ZABÝVAJÍCÍ SE JAPONSKEM

VŠEOBECNĚ

Japonské velvyslanectví v České republice

Maltežské nám. 6 (POB 91), 118 01 Praha 1
Tel.: 257-011-011 Fax: 257-532-377
E-mail: japanembassy@telecom.cz
URL: www.cz.emb-japan.go.jp

Japonské informační a kulturní centrum (JICC)

Hellichova 1 /458, Praha 1
(poštovní styk: Maltéžské nám. 6 (POB 91), 118 01 Praha 1)
Tel.: 257-011-011 Fax: 257-327-720
E-mail: nippon@telecom.cz

Skupina přátel ČR-Japonsko/Parlament ČR – Poslanecká sněmovna

A. Tučková (OMV), Parlament ČR – Poslanecká sněmovna
Sněmovní 4, 118 26 Praha 1
Tel.: 257-174-259
URL: www.psp.cz/cgi-bin/eng/sqw/fsnem.sqw?id=718
Poznámka: skupina založena roku 1994

Velvyslanectví České republiky v Japonsku

2-16-14 Hiroo, Shibuya-ku, Tokyo 150-0012, JAPAN
Tel.: (+81-3-) 3400-8122 Fax: (+81-3-) 3400-8124
E-mail: tokyo@embassy.mzv.cz
URL: www.mzv.cz/tokyo

HOSPODÁŘSTVÍ A EKONOMIKA

CzechInvest (Agentura pro podporu podnikání a investic)

Štěpánská 15, 120 00 Praha 2
Tel.: 296-342-500 Fax: 296-342-502
E-mail: marketing@czechinvest.org
URL: www.czechinvest.org

CzechInvest – Japan Office

6F Yokohama World Porters, 2-2-1 Shinko-cho, Naka-ku,
231-0001 Yokohama, JAPAN
Tel.: (+81-45-) 222-2075 Fax: (+81-45-) 222-2076
E-mail: yokohama@czechinvest.org

JETRO PRAHA (Japonská organizace zahraničního obchodu)

Pařížská 11/67, 110 00 Praha 1
Tel.: 224-814-971 Fax: 224-813-998
E-mail: jetropraha@vol.cz
URL: www.jetro.go.jp
Poznámka: vládní organizace – podporuje vzájemný obchod a investice (nezabývá se sponzorováním ani jinou finanční pomocí)

JICA alumni společnost v ČR (JASCZ)

(Ministerstvo financí ČR, Letenská 15, 118 01 Praha 1)*
E-mail: cenek@svoboda.cz (ing. P. Čeněk)
URL: www.svoboda.cz/~cenek/jascz/
Poznámka: *registrovaná adresa organizace, není určena pro listovní styk
(JICA = Japan International Cooperation Agency)

KULTURA, VZDĚLÁVÁNÍ, VĚDA A VÝZKUM

Ústav mezinárodních vztahů Praha (Centrum regionálních analýz)

Nerudova 3, 118 50 Praha 1
Tel.: 251-108-111 Fax: 251-108-222
E-mail: umv@iir.cz (furst@iir.cz – oblast Východní Asie)
URL: www.iir.cz

Orientální ústav Akademie věd ČR

Pod vodárenskou věží 4, 182 08 Praha 8
Tel.: 266-053-703, 266-052-487 = odd. Východní Asie,
266-053-297 = knihovna Fax: 286-581-897
E-mail: dita@orient.cas.cz (shoen@orient.cas.cz)
URL: www.orient.cas.cz

Národní galerie v Praze – Sbírka asijského umění

Zámek Zbraslav, Bartoňova 2, 156 00 Praha 5
Tel.: 257-920-482, 257-921-929 Fax: 257-921-929
E-mail: asiaedu@ngprague.cz (honcoopova@ngprague.cz)
URL: www.ngprague.cz

Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur

hlavní budova: Betlémské n. 1, 110 00 Praha 1
Tel.: 224-497-111, 224-497-522 (Odd. asijských kultur – Japonsko)
Fax: 222-221-418
E-mail: asiat.npm@aconet.cz (kraemerova@seznam.cz)
URL: www.aconet.cz/npm
Poznámka: zahrnuje japonské sbírky v depozitáři

Jihomoravské muzeum ve Znojmě (Orientální zbraně)

Minoritský klášter, Přemyslovců 6, 669 45 Znojmo
Tel.: 515-282-211 Fax: 515-282-222
E-mail: znojmuze@znojmuze.cz
URL: www.znojmuze.cz
Poznámka: zahrnuje japonské sbírky v depozitáři

Muzeum v Moravské Třebové

(Holzmaisterova sbírka mimoevropského umění)
Svitavská 18, 571 01 Moravská Třebová
Tel.: 461-311-203
E-mail: muzeumtmtr@iol.cz
URL: www.ksmt.wz.cz
Poznámka: zahrnuje sbírku japonských předmětů denní potřeby v depozitáři

Moravská Galerie v Brně – Umělecko-průmyslové muzeum

Husova 14, 662 26 Brno
Tel.: 532-169-219
E-mail: m-gal@moravska-galerie.cz
(filip.suchomel@moravska-galerie.cz)
URL: www.moravska-galerie.cz
Poznámka: zahrnuje japonské sbírky v depozitáři

Západočeské muzeum v Plzni – Umělecko-průmyslové muzeum

Bolevecká náves 17, Plzeň
Tel.: 377-259-128
E-mail: umprum@zcm.cz (info@zcm.cz)
URL: www.zcm.cz
Poznámka: zahrnuje japonské sbírky v depozitáři

Severočeské muzeum v Liberci

Masarykova 11, 460 01 Liberec
Tel.: 485-246-111 Fax: 485-108-319
E-mail: muzeumlib@proactive.cz
URL: www.muzeumlib.cz
Poznámka: zahrnuje sbírku japonského užitého umění v depozitáři

Pražská botanická zahrada

Nádvorní 134, 170 00 Praha 7 – Troja
Tel.: 233-540-499 Fax: 233-542-629
E-mail: botanicka@monet.cz
URL: www.botgarden.cz
Poznámka: od roku 1997 je její součástí japonská zahrada

Hudební fakulta akademie múzických umění (HAMU)

– Katedra teorie a dějin hudby

Lichtensteinský palác, Malostranské nám. 13, 110 00 Praha 1
Tel.: 257-534-206 Fax: 257-534-206
(V. Matoušek – ethnomusikolog, odborník na šakuhači)
E-mail: matousek@h.amu.cz
URL: www.h.amu.cz
Poznámka: studenti z Japonska

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze – Ústav hudební vědy

nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
Tel.: 221-619-224, 221-619-386 (V. Matoušek)
Fax: 221-619-386
E-mail: musicology@ff.cuni.cz
URL: http://musicology.ff.cuni.cz/
Poznámka: zahrnuje výuku japonské hudby v rámci etnomusikologie

Japan Institute of International Affairs

Kasumigaseki Bldg 11F, 3-2-5 Kasumigaseki, Chiyoda-ku,
Tokyo 100-6011, JAPAN
Tel.: (+81-3-) 3503-7801 Fax: (+81-3-) 3503-7186
URL: www.jiia.or.jp

UNIVERZITY, ŠKOLY A VÝUKA JAZYKŮ

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

– Ústav Dálného východu

budova II: Celetná 20, 116 42 Praha 1
Tel.: 224-491-426 (oddělení japonských studií), 224-491-422
Fax: 224-491-423
E-mail: fareast@ff.cuni.cz
URL: fareast.ff.cuni.cz

Filozofická fakulta Univerzity Palackého – Katedra asijských studií

Křížkovského 8, 771 80 Olomouc
Tel.: 585-633-461 (-464); 585-631-111 (japonská filologie)
Fax: 585-229-162
E-mail: nihonkaol@seznam.cz
URL: www.kas.upol.cz (www.upol.cz)

Ekonomická fakulta Západočeské univerzity v Plzni

– Středisko japonských ekonomických studií (JES)

Tylova 18, 306 14 Plzeň
Tel.: 377-633-154 (st, čt); 377-633-187 (ostatní dny – kancelář
v Chebu) Fax: 377-633-002
E-mail: jiri.hofman@fek.zcu.cz
URL: www.fek.zcu.cz {nebo: www.zcu.cz}
Poznámka: JES - certifikační program

Filozofická fakulta Masarykovy univerzity

Arna Nováka 1, 66088 Brno
Tel.: 549-493-048, 775-307-410 (K. Hirayama)
E-mail: info@japanese.cz (K. Hirayama)
URL: www.phil.muni.cz (www.japanese.cz)
Poznámka: Kurz japonštiny – vede japonský lektor: Hirayama Kohshi

Jazyková škola hlavního města Prahy – Odd. orientálních jazyků

Školská 15, 116 72 Praha 1
Tel.: 222-232-238, 222-230-016 Fax: 222-232-236
E-mail: so@sjs.cz (sekretariat@sjs.cz)
URL: www.sjs.cz

Jazyková škola v Českých Budějovicích

J. Š. Baara 2, 370 43 České Budějovice
Tel: 387-311-429 Fax: 387-316-306
E-mail: info-zapis@sjsb.cz
URL: www.sjsb.cz

The Language House (Mezinárodní škola evropských a orient. jazyků)

Škrétova 8, 120 00 Praha 2
Tel.: 224-231-211 Fax: 224-231-211
E-mail: language.house@speed.cz
URL: www.interschool.cz

Language Centre „David Holíš“ (LCDH)

Celetná 11, 110 00 Praha 1
Tel.: 224-812-022, 224-811-373 Fax: 222-329-224
E-mail: lcdh@lcdh.cz
URL: www.lcdh.cz

Jazyková škola „Skřivánek“

Milady Horákové 110, 160 00 Praha 6
Tel.: 233-322-372, 233-320-561 (překlady) Fax: 233-322-372
E-mail: praha@skola.skrivanek.cz
URL: www.skrivanek.cz

První obnovené reálné gymnázium (PORG)

Lindnerova 3, 180 00 Praha 8
Tel.: 284-842-031 Fax: 284-841-031
E-mail: porg@porg.cz
URL: www.porg.cz
Poznámka: výuka japonštiny otevírána pouze dle zájmu studentů

Soukromé gymnázium Jižní Město

Tererova 17/2135, 149 00 Praha 4
Tel.: 267-914-553 Fax: 272-941-953
E-mail: gjm@gjm.cz
URL: www.gjm.cz
Poznámka: japonština jako volitelný seminář

První soukromé jazykové gymnázium v Hradci Králové

Brandlova 875, 500 03 Hradec Králové
Tel.: 495-543-141

Pedagogické lyceum

Prokopova 16/100, 130 00 Praha 3
Tel.: 222 783 181
URL: pedagogicke-lyceum.wz.cz
Poznámka: japonština jako volitelný jazyk

VÝMĚNY A SETKÁVÁNÍ

Magistrát města Plzně

nám. Republiky 1, 306 32 Plzeň
Tel.: 378-032-020, 378-031-111 (odd. vnějších vztahů)
Fax: 378-032-024
E-mail: hejdova@mmp.plzen-city.cz
URL: info.plzen-city.cz/
Poznámka: od roku 1990 partnerské město japonského města Takasaki (prefektura Gunma)

Magistrát města Karlovy Vary

Moskevská 21, 361 20 Karlovy Vary
Tel.: 353-585-063 (odb. kancelář primátora/partnerská města)
Fax: 353-224-870
E-mail: posta@mmkv.cz
URL: www.karlovyvary.cz
Poznámka: od roku 1992 partnerské město japonského města Kusatsu (Gunma)

Úřad města Uherský Brod

Masarykovo nám.100, 688 01 Uherský Brod
Tel.: 572-615-111, 572-615-201 (místostarosta)
Fax: 572-632-192
E-mail: posta@ub.cz
URL: www.ub.cz
Poznámka: od roku 1995 partnerské město japonského města Tsukiyono-cho (Gunma)

Magistrát hlavního města Prahy

Staroměstské nám. 4, 110 01 Praha 1
Tel.: 236-003-272, 236-002-781 (odd. zahraničních vztahů)
Fax: 236-007-086
E-mail: OZV@cityofprague.cz
URL: www.prague-city.cz
Poznámka: od roku 1996 partnerské město japonského města Kyoto

Žamberská asociace partnerských kontaktů

c/o Jana Fialová, Polsko 1384, Žamberk
Tel.: 608-630-670 Fax: 236-007-086
E-mail: simon@orlicko.cz
URL: www.orlicko.cz/zifa/
Poznámka: občanské sdružení – od roku 1996 spolupracuje s japonským městem Miharuru (Fukushima)

Česká studijní skupina čajové školy Urasenke

(KIS ČJS), Na Můstku 8/380, 110 00 Praha 1
Tel.: 224-216-032 Fax: 224-214-810
E-mail: urasenke@email.cz
URL: www.urasenke.cz

Prague Sogetsu Study Group

Štěpánská 61 (Lucerna), 110 00 Praha 1
Tel.: 224-224-097 Fax: 224-224-097
E-mail: pssg@seznam.cz (Daniela Hátlová)
URL: www.sogetsu.or.jp

Yobitake Puraha Shakuhachi Collegium

c/o Česko-Japonská společnost, Na Můstku 8/380, 110 00 Praha 1
Tel.: 224-216-032 Fax: 224-214-810
E-mail: vlastislav@volny.cz (V. Matoušek)
URL: www.shakuhachi.cz

Česká origami společnost (ČOS)

čp.35, 687 05 Jalubí
E-mail: frantisek@centrum.cz (F. Grebeníček, předseda)
URL: www.origami.cz

Česká bonsajová asociace

c/o Václav Novák, Bonsai Centre, Luční 285, 411 17 Libochovice
Tel.: 416-591-429, 602-431-418 (V. Novák, prezident ČBA)
E-mail: bonsai.centrum@worldonline.cz
URL: www.cz-bonsai.cz

První bonsajové kluby vznikly v České republice v roce 1982 a od té doby zájem o pěstování bonsajů neustále stoupá. V polovině 90 let vznikla potřeba užších styků s bonsajovou Evropou a ta vyústila v založení celostátní organizace ČBA. V roce 1998 v italském Fermo byla ČBA přijata do EBA. ČBA pořádá každý rok celostátní výstavu bonsajů s pestrým doprovodným programem. ČBA vydává také čtyřikrát ročně časopis BONSAI.

Bonsai Club CZ

Hotel Beseda Bonsai, Vítkova 26/151, 186 00 Praha 8
Tel.: 222-317-700, 602-315-658 (Václav Wiesner)
Fax: 222-318-209
E-mail: bonsai@bonsaiklub.cz
URL: www.bonsaiklub.cz
Poznámka: uzavřená společnost s výběrovým členstvím

Sdružení sběratelů a umělců suiseki

c/o Karel Šerák, Rudolfovska 86, 370 01 České Budějovice
Tel.: 602-177-513 (Karel Šerák), 387-713-215
E-mail: bonsai@unipex.cz
URL: home.zf.jcu.cz/~homola/index.html

Česká asociace go

c/o Jana Hricová, Kodymova 14, 158 00 Praha 13
Tel.: 224-491-234 (J. Hricová) Fax: 224-491-588
E-mail: jna@cuni.cz (J. Hricová, předsedkyně)
vladimir.danek@treygo.cz (V. Daněk, český šampion)
URL: www.goweb.cz/cago/

Klub deskových her Paluba (Česká asociace Šogi)

c/o Vybíralova 15, 198 00 Praha 9 – Černý Most
Adresa (klub): Lidická 40B, Praha 5 – Smíchov
Tel.: 605-952-341 (V. Hrabal)
E-mail: hrabosh@seznam.cz (paluba@hrej.si.cz)
URL: www.hrej.si.cz/sogi

Česká federace kendó (CFK)

c/o Tomáš Jelen, Vršovická 40, 101 00 Praha 10
Tel.: 737-444-231, 603-426-324 (M. Hotovec, prezident)
E-mail: kendo_ckf@mailcity.com
URL: www.kendo.euweb.cz
Poznámka: kendó + iaidó, jódó, naginatadó,... battodó

Naginata gorenkai

Tel.: 723-743-471 (Jana Soukupová)
E-mail: NaginataGorenkai@seznam.cz
URL: naginata.euweb.cz

Poznámka: člen CFK

Naginata se v Čechách začala cvičit na konci roku 1997 v Praze na TJ Sokol Žižkov II a poprvé se představila široké veřejnosti 19. dubna 1998 na 4. Slavnosti Budó. V Praze tak vznikl první a do této doby zatím jediný oddíl jménem Naginata Gorenkai pod vedením Hideko Zaitso. Oddíl Naginata byl 1. ledna 1999 oficiálně přijat do České federace Kendó a ve stejném roce i do Evropské a Celosvětové federace Naginata pod jménem České federace Kendó. Náplní oddílu není jen samotné cvičení, ale i představování tohoto japonského bojového umění lidem prostřednictvím pořádání různých přednášek a seminářů.

Shin bu kan CR (Jódó, iaidó,...)

Tel.: 603-515-727 (Lubomír Ligda)
URL: www.sweb.cz/shinbukanpraha
Poznámka: člen CFK

Fudoshin kai České Budějovice (iaidó,...)

Branišovská 36, 370 11 České Budějovice
Tel.: 387-016-211 (Vladimír Hyndrák)
E-mail: vyhndrak@post.cz
URL: mujweb.cz/Sport/fudoshinkai/
Poznámka: člen CFK

Aikikai České republiky (Czech Aikido Association)

c/o Miroslav Kodym, Boleslavova 10/794, 140 00 Praha 4
nebo: ČAA, P. O. Box 553, 11121 Praha 1
Tel: 603-221-694 (M. Kodym) Fax: 241-401-121
E-mail: kodym@volny.cz
URL: www.aikikai.cz

Bohemia aikikai

c/o Mgr. Jiří Marek, Radlická 112/2070, 150 00 Praha 5
E-mail: jirka@hvezdicka.cz
URL: www.hvezdicka.cz/ba

Český svaz juda

Zátopkova 100/2, POB 40, 160 17 Praha 6
Tel.: 233-355-280 Fax: 257-214-265
E-mail: sejudo@czechjudo.cz
URL: www.czechjudo.cz
Poznámka: trenér M. Vachun (vachun@cstv.cz ; tel: 732-345-098)

Česká asociace tradičního karate (CTKA)

Mojmírova 12, 140 00 Praha 4
 Tel.: 241-744-131 Fax: 241-744-132
 E-mail: catk@catk.cz, nebo: rendl@catk.cz (L. Rendl, předseda)
 URL: www.catk.cz

Česká organizace karate Kyokushin

Vydrova 9, 182 00 Praha 10
 Tel.: 584-440-077, 604-625-525 (předseda: Jiří Potyš)
 E-mail: czech.kyokushin@worldonline.cz
 URL: www.kyokushin.czweb.org

Český svaz sumo

Bronzová 2014, 155 00 Praha 5
 Tel.: 737-877-787 Fax: 235-514-142
 E-mail: ShiroyKuma@sumo.cz (prezident CSU: Jaroslav Poříz)
 URL: www.sumo.cz

Kenyukan ČR

c/o V. Hotovec, Prokopova 529, 413 01 Roudnice nad Labem
 Tel.: 603-790-868
 E-mail: vladimir.hotovec@kenyukan.cz
 URL: www.kenyukan.cz

Malé divadlo kjógenu

c/o Tomáš Pavčík, Prokešova 46, 604 30 Brno
 Tel.: 603-466-237
 E-mail: kjogen@seznam.cz
 URL: www.sweb.cz/kjogen

V červnu roku 2004 se v Praze konala 2. divadelní dílna japonského kjógenu, vedená profesionálním hercem a učitelem kjógenu v Japonsku, mistrem Šigejama Šime, z kjótské větve školy Ókura. Dílnu organizovali s Česko-japonskou společností členové Malého divadla kjógenu Ondřej Hýbl a Pavel Drábek. Na realizaci dílny 2004 se významně zasloužily japonská vládní organizace The Japan Foundation, česká pobočka firmy Olympus, Nadace Charty 77, Hudební fakulta AMU v Praze, Divadelní fakulta JAMU a Centrum experimentálního divadla v Brně.

Kjógen se stal aktivní formou české divadelní scény. Malé divadlo kjógenu – Nagomi kjógenkai ČR, založené v roce 2001 z popudu mistra Šigejamy, tvoří skupina divadelních profesionálů a amatérů, kteří se aktivně zabývají studiem a provozováním kjógenu. V roce 2004 divadlo odehrálo na dvacet představení po celé republice.

AFS Mezikulturní programy

Zlatnická 7, 110 00 Praha 1
 Tel.: 222-317-138 Fax: 222-324-006
 E-mail: kamila.rosakova@afs.org
 URL: www.afs.org

ASSE – Academic Student Services

(International Student Exchange Programs)
 Francouzská 23, 120 00 Praha 2
 Tel.: 224-251-741, 224-251-721 Fax: 224-257-856
 E-mail: asse@asse.cz
 URL: www.asse.cz

Nadační fond Open door

Zámek Nové Hradky 1, 539 45
 Tel.: 469-325-353
 E-mail: zamek@nove-hradky.cz
 Poznámka: studium na japonských středních školách

The Japan Foundation

20-21F, Ark Mori Bldg., 12-32, Akasaka 1-chome, Minato-ku,
 Tokyo 107-6021, JAPAN
 Tel.: (+81-3-) 5562-3511 Fax: (+81-3-) 5562-3494
 URL: www.jpff.go.jp

BILATERÁLNÍ SPOLEČNOSTI PŘÁTELSTVÍ**Česko-Japonská společnost (Kulturní a informační středisko ČJS)**

Na Můstku 8/380, 110 00 Praha 1
 Tel.: 224-216-032, 605-455-477 Fax: 224-214-810
 E-mail: office@japan.cz
 URL: www.japan.cz,
 pobočka Plzeň: www.volny.cz/cesko-japonska.s

Nihonto Kenkyukai (Spol. pro studium japonského meče ČJS)

Navrátilova 10, 110 00 Praha 1
 Tel.: 224-216-032 (B. Planka) Fax: 224-214-810
 E-mail: nihonto@volny.cz
 URL: nihonto.manga.cz

Manga CZ

E-mail: redakce@manga.cz
 URL: manga.cz
 Poznámka: samostatná skupina paralelně působící jako sekce netradiční kultury ČJS

Japonský akademický klub

(ASK CR), Josefská 15, 602 00 Brno
 Tel.: 542-210-030, 777-021-478 Fax: 542-210-030
 E-mail: japak@email.cz
 URL: www.volny.cz/japak

Japonský klub Zlín

Moravská 4778, 760 05 Zlín
 Tel.: 604-794-597
 E-mail: monika.brychtova@japonskyklub.com
 URL: www.japonskyklub.com

Klub přátel Asie - Pražská jurta

Jasmínová 35/2904, Praha 10
 (poštovní styk: Karafiátová 38/1240, 106 00 Praha 10)
 Tel.: 728-158-460, 272-651-138 Fax: 272-651-138
 E-mail: sim.j@centrum.cz
 URL: www.volny.cz/mongolia/

Nihon-čeko kyó kai

(Japonsko-česká společnost a Japonsko-slovenská společnost)
 No.402 Soshu-Building, 4-40-13 Takadanobaba, Shinjuku-ku,
 Tokyo 169-0075, JAPAN
 Tel.: (+81-3-) 3360-0600 Fax: (+81-3-) 3360-0946
 E-mail: czsk@friend.club.ne.jp
 URL: home.att.ne.jp/gold/czsk/

Nihon-čeko yúkó kyó kai

(Společnost japonsko-českého přátelství)
 Hatsudai Suzuki Bldg. 2F, 1-39-9 Hatsudai, Shibuya-ku, Tokyo,
 151-0061, JAPAN
 Tel.: (+81-3-) 3375-0771 Fax: (+81-3-) 3375-0771

Poznámka redakce: Výčet organizací není vyčerpávající.

JAPONSKÉ INFORMAČNÍ A KULTURNÍ CENTRUM

Dne 1. října 2004 obnovilo svou činnost v přízemí Chotkova paláce Informační a kulturní centrum Velvyslanectví Japonska v ČR. Poprvé zde bylo otevřeno již v listopadu r. 2000. V srpnu 2002 však byla značná část vybavení poničena záplavami. Nyní je v nově otevřených prostorách opět k dispozici knihovna, videotéka, víceúčelový společenský sál a další. Budeme se těšit na Vaši návštěvu.

KNIOHVNA

Informační a kulturní centrum vlastní více než osmset svazků knih v japonštině, češtině, angličtině, francouzštině a němčině. Dále nabízí návštěvníkům možnost přečíst si japonské noviny a japonské časopisy ve studovně centra. Jsou zde k dispozici CD, DVD, VTR, které můžete shlédnout ve víceúčelovém společenském sále v rámci běžných otvíracích hodin.

V prostorách centra se nachází množství výstavních exponátů z Japonska – např. čajové náčiní a pomůcky pro ikebana, makety světových památek UNESCO, tradiční hračky, plastové modely japonských jídel, tradiční zbroj a mnoho dalších. Výstavní exponáty jsou k zapůjčení organizacím pořádajícím akce související s japonskou kulturou (případně poštovní hradí adresát).

K dispozici jsou také brožurky, mapy a plakáty s tematikou Japonska.

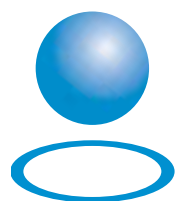

POŘÁDÁNÍ KULTURNÍCH AKCÍ

Centrum pořádá pravidelné promítání japonských filmů a jednou ročně setkání bývalých stipendistů v Japonsku s uchazeči o stipendia. Dále pořádá workshopy zaměřené na japonskou kulturu (origami, ošibana atd.) ve víceúčelovém sále s kapacitou 50 lidí.

INFORMACE O PROGRAMECH JAPONSKÉ NADACE (JAPAN FOUNDATION) A STIPENDIÍCH

V centru můžete obdržet základní informace o studiu na japonských vysokých školách a životě v Japonsku obecně, dále o zkouškách vyhlašovaných Japonským ministerstvem školství (Monbukagakusho) a Japonskou nadací. Do programu Japonské nadace patří například granty na vydávání a překlady knih, knižní dary knihovnám, dary učebních materiálů školám, stipendia pro studijní stáže učitelů japonštiny apod.

**Japonské informační a kulturní centrum (JICC)
Velvyslanectví Japonska v ČR**

Hellichova 1, Praha 1
Tramvaje číslo 12, 22, 23 (zastávka Hellichova).

Otvírací doba

Pondělí – pátek (mimo dny, kdy je zavřeno Velvyslanectví Japonska v ČR)
9.00 – 12.30, 14.00 – 16.30

Tel.: (+420) 257 328 937 E-mail: nippon@telecom.cz
Fax: (+420) 257 327 720 www.cz.emb-japan.go.jp

